

K NĚKTERÝM OTÁZKÁM ODRÁŽENÍ ÚTOKU NEPŘÍTELE A UDRŽENÍ OBRANNÝCH ČAR

Odrážení útoku nepřítele a bojová činnost o udržení taktické hloubky, především o udržení hlavního pásma obrany, bude nejintenzivnějším obdobím obranného sražení, protože se ho zúčastní hlavní síly a prostředky útočícího nepřítele i vojsk frontu v obraně. Při sražení o hlavní pásmo obrany, jak potvrzují zkušenosti z Velké vlastenecké války i ze cvičení, zejména z Palcátu-86 a Sojuzu-87, se mohou zúčastnit nejen vojska prvního sledu, vojskové a frontové letectvo, ale i druhé sledy (zálohy) armád a často i frontové zálohy. Nepřátelské hromadné vzdušné údery vyžadují, aby se bojů o hlavní pásmo obrany a v souhrnu i o taktickou hloubku obrany zúčastnily také hlavní síly a prostředky protivzdušné obrany frontu.

V obranné operaci **za použití pouze konvenčních zbraní** bude **obsah odrážení útoku** nepřítele záviset na způsobu jeho přechodu do útoku. Bude-li nepřítel přecházet do útoku z výchozích prostorů, které zaujme v hloubce, nebo přejde do útoku z posádek (z prostorů cvičení), bude odrážení jeho útoku zahajováno palbami na přístupech k obraně, za přesunu k přednímu okraji a na čarách rozvíjení jeho tankových a mechanizovaných vojsk, dále pokračuje odrážením zteče nepřítele a palebnou podporou vojsk boje o udržení hlavního pásma obrany. Při přechodu nepřítele do útoku z výchozího prostoru, zaujatého v přímém dotyku s obranou (bude nejčastější jev v průběhu války), odrážení jeho útoku bude zahajováno bezprostředním odražením zteče nepřátelských vojsk.

Při zjištění přesunu nepřátelských uskupení z výchozích prostorů pro útok v hloubce bude uskutečněno **palebné ničení** jeho vojsk za přesunu a rozvinování, které obránce zahájí úderem zvláště vyčleněných svazků a útvarů frontového letectva, raketového vojska, dělostřelectva s dalekým dosahem a bude pokračovat palbou dělostřelectva a dalších palebných prostředků v závislosti na přiblížení se k obraně až do přechodu nepřítele ke zteči. Přitom v závislosti na situaci a činnosti nepřítele při zahájení jeho přesunu budou podle nařízení velitele armády (nebo na signál) vedeny dříve zplánované letecké, raketové a palebné úderové a vykonávána palba na další zjištěné cíle a objekty.

Ničení nepřítele na vzdálených **přistupech**, při jeho přesunu a rozvinování bude spojováno s vedením hromadného palebného úderu, jehož součástí může být (zpravidla bude) při první obranné operaci úder na cíle (objekty) prvního pořadí a před přechodem nepřítele do útoku i uskutečnění palebné protipřípravy, budou-li k tomu výhodné podmínky.

Palebné ničení úderných uskupení nepřítele za přesunu a rozvinování jeho vojsk na bližších přistupech k obraně (myslím, že je třeba počítat se vzdáleností 15 až 20 km od předního okraje obrany, tj. hloubka zabezpečovacího pásma) to znamená v době, kdy bude zpravidla zahajována palebná příprava nepřátelské zteče, při rozvinování vojsk nepřítele do předbojové sestavy (do praporečnických, rotních, četových proudů) a v době přiblížení se na čáru zteče, bude letectvo a raketové vojsko pokračovat ve vedení úderů, dělostřelectvo palebnými případy ničí vojska za přesunu, nově zjištěné prostředky jaderného napadení, dělostřelecké baterie, radioelektronické prostředky a místa velení.

Při přiblížení úderných uskupení nepřítele k přednímu okraji obrany je nutné, aby mohutnost úderů narůstala vedením palby kanónového, houfníkového dělostřelectva, raketometů, minometů, protitankových a dalších palebných prostředků, úderem vojskového letectva a použitím ženijních zátarasů včetně minování na dálku. Podle nařízení velitelů armád a velitelů divizí povede dělostřelectvo soustředěnou, hromadnou a přehradnou palbu.

Je zapotřebí se snažit využít **období rozvinování vojsk nepřítele k útoku** s cílem dosažení maximálního stupně ničení jeho prvních sledů. Podle propočtů, které vycházejí ze zásad bojové činnosti nepřítele, se potřebný čas na jeho rozvinutí do praporečnických, rotních, četových proudů a do bojové sestavy pohybuje v rozmezí 30 až 40 minut. Za tuto dobu každý dělostřelecký oddíl může vést soustředěnou palbu na 3 až 4 cíle nebo na jeden cíl na 3 až 4 čarách, každá dělostřelecká skupina může soustředit palbu na 2 až 3 cíle (čáry), a veškeré divizní dělostřelectvo soustředit palbu na 2 cíle (čáry). Na úseky připravené palby je možné zvýšit počet palebných přepadů až 1,5krát. Bojové vrtulníky mohou za tuto dobu vykonat 1 až 2 vzlety (budou-li výhodné podmínky k vedení úderu na nepřítele na přistupech k obraně).

S přechodem vojsk nepřítele ke zteči začíná **palebné odrážení** nepřátelské zteče, které trvá do ukončení boje o první postavení. Dále následuje **palebná podpora** bránících se vojsk v hloubce obrany, která má za cíl způsobit útočícímu nepříteli maximální ztráty a zabránit průlomu obranného pásma.

Splnění těchto úkolů je uskutečňováno s plným využitím palebných možností obrany při nepřetržitě narůstání palebného působení na útočícího nepřítele.

Při palebném odrážení nepřátelské zteče i palebné podpoře bránících se

vojsk v hloubce obrany jsou vedeny soustředěné, skupinové i jednotlivé letecké a raketové údery, uskutečňována je palba dělostřelectva a minometů všech druhů spolu s využitím ženijních zátarasů k ničení útočících tanků, obrněných transportérů, bojových vozidel pěchoty a pěchoty vůbec, prostředků jaderného napadení, dělostřelectva, které podporuje zteč nepřítele, vojskového letectva na plochách rozmístění a na předsunutých letištích.

Protože nepřítel bude útočit v poměrně úzkých pásmech na vybraných směrech, je nutné, aby velitelé armád i velitel frontu soustředili palbu dělostřelectva a údery letectva k palebnému odražení zteče hlavních uskupení nepřítele a k palebné podpoře bránících se vojsk. **K efektivnímu palebnému ničení vojsk nepřítele** na jednom směru hlavního úderu (na úseku kolem 40 km) bude nutné vyčlenit dělostřelectvo 2 až 3 divizí, divizní dělostřelectvo další 1 až 2 sousedních divizí, armádní dělostřelectvo dvou armád, dělostřeleckou divizi a hlavní síly frontového a vojskového letectva. To vše vyžaduje provedení manévru dělostřelectvem v nejkritičtějších obdobích odražení nepřítele.

Vojskové letectvo může ničit obrněné cíle, především tanky do hloubky 2 až 3 km od předního okraje obrany. S cílem dosažení maximálního účinku při ničení tanků bude výhodné vést současně palebné údery dělostřelectvem a bojovými vrtulníky, které prolétávají pod drahami střel vlastního dělostřelectva. Tyto vrtulníky mohou uskutečňovat údery ze vzdálenosti 1,5 až 2 km nad vlastní sestavou, aby byly chráněny proti zásahům protiletadlových řízených střel. K dosažení těsné součinnosti vrtulníků s dělostřelectvem jsou vyčleňována pásma průletu široká 600 až 700 m s mezerami minimálně 2 km.

Bojové vrtulníkové pluky je účelné použít centralizovaně proti velkým tankovým uskupením nepřítele. Podle propočtů může bojový vrtulníkový pluk jedním vzletem za výhodných podmínek zničit do jednoho tankového praporu ze sestavy útočících brigád prvního sledu nepřítele. Do pásma armády, která je v obraně na směru hlavního úderu nepřítele, mohou být podle rozhodnutí velitele frontu zasazeny i bojové vrtulníkové pluky armády druhého sledu i sousední armády. Pro zkrácení času přípravy bojových vrtulníků ke vzletu jsou vybírány za hlavním pásmem obrany záložní plochy a místa k doplnění palivem a municí.

Při odražení útoku nepřítele bude mít významnou úlohu aktivně vedený **radioelektronický boj**. Útvary REB budou umlčovat radioelektronické systémy a prostředky velení vojskům a zbraňovým systémům útočícího nepřítele na taktickém i operačním stupni. Hlavní úsilí je třeba soustředit na umlčování rádiového a radioreléového spojení svazků a útvarů prvního sledu úderných uskupení nepřítele a součinnostního spojení s letectvem. Narušení práce radioelektronických prostředků, míst velení svazků a útvarů nepřítele, který působí na hlavních směrech útoku, nepřátelského dělostřelectva, míst navedení letectva, zvláště při vedení palebné přípravy, je nutné uskutečnit společně s ničením těchto objektů palbou dělostřelectva a údery letectva.

Při vedení bojové činnosti o **udržení hlavního pásma obrany** (první obranné čáry) musí obránce odrazit zteč nepřítele a způsobit mu maximální ztráty. Hlavní úsilí armád prvního sledu i frontu je soustředěno na ničení hlavních úderných uskupení nepřítele a na udržení nejdůležitějších prostorů. Při tom je nutné zajistit narůstání palebného odporu a zachování celistvosti fronty obrany. V případě vklínění nepřítele do obrany musí svazky prvního sledu

palbou všech druhů spolu s ženijními zátarasy ničit útočící vojska, zastavit je, nedovolit jejich pronikání do hloubky, nepřipustit rozšíření průlomu do stran a vedením rozhodných protiztečí ničit vklínivšího se nepřítele a obnovit původní postavení. Na směr průlomu nepřítele je účelné uskutečnit manévry vojsky z úseků, kde nepřítel neútočí, protitankovými zálohami a pohyblivými odřady zatarasovacími.

K zesílení protitankové obrany a boje s pronikajícími skupinami tanků v plukovních obranných úsecích je nutné především zasazovat protitankové zálohy a pohyblivé odřady zatarasovací pluků a divizí. Ke zničení tanků nepřítele, které se vklínily do obrany, je účelné využívat bojové vrtulníky.

V hlavním pásmu obrany a v celé taktické hloubce na ohrožených směrech, kde je možné očekávat průlom velkých tankových uskupení nepřítele, může být zesílení protitankové obrany dosaženo manévrem protitankových záloh armád a frontu.

Pevnost hlavního pásma obrany a celé taktické hloubky i na následných čarách v operační hloubce je závislá nejen na hluboce členěné sestavě vojsk a na uspořádání obranných postavení a pásem, ale i na aktivitě obrany, jejímž nejvyšším projevem je v taktickém měřítku vedení **protiztečí**. Mohou být uskutečněny s cílem využít výsledků hromadných palebných úderů tak, aby bylo zakončeno zničení jednotlivých uskupení nepřítele, která se vklínila do obrany, a obnovena původní obrana nebo ovládnuty stanovené prostory (postavení). Protizteče pluků a praporů budou vykonávány výjimečně, zvláště na směrech hlavních úderů nepřítele.

Při protiztečích je zapotřebí, aby útvary REB rušily VKV spojení a palubní radionavigační systém TACAN a rádiové spojení leteckých návodčích nepřítele a tím mařily napadení jeho letectva na útvary, které vedou protizteč. Ke zmaření nebo ztížení činnosti laserových a optoelektronických systémů a prostředků průzkumu, navedení zbraní nepřítele mohou vytvořit chemické jednotky dýmové clony v době rozvinování našich vojsk k protizteči.

Mohou vzniknout podmínky, kdy nebude účelné nebo možné uskutečnit protizteče (zvláště při značné převaze nepřítele v tancích). V tomto případě se rozvinují druhé sledy, zálohy a přeskupené útvary divizí prvního sledu na výhodných postaveních a palbou tanků, dělostřelectva, protitankových prostředků, pěších zbraní ničí nepřítele, zdržují jeho pronikání, zabezpečují rozvinutí svazků druhých sledů armád k vykonání armádních protiúderů. Na směry, kde se vytváří úhroza průlomu hlavního pásma a celkové taktické hloubky obrany, jsou zasazovány protitankové zálohy a pohyblivé odřady zatarasovací armád a frontu. K úderům na pronikající uskupení nepřítele využíváme bojové vrtulníky, stíhací bombardovací a bitevní letectvo.

Úspěch boje o hlavní pásmo obrany i o následující obranné čáry bude přímo závislý na možnostech vojsk frontu v narůstání úsilí na nejdůležitějších směrech. Zvláštní význam v tomto smyslu má široký **manévr** vojsky, silami a prostředky v průběhu obranných sražení. V soudobých podmínkách, vzhledem ke značným možnostem útočícího nepřítele prolomit obranu, bude patřit rozhodující úloha v dosažení odolnosti a aktivity obrany manévru údery letectvem a raketovým vojskem, palbou, vojsky a zátarasy, který může v krátké době změnit poměr sil na tom či onom směru nebo úseku fronty.

V případě nutnosti zaujmou vojska druhé pásmo obrany (mezilehlou obranou čáru). Je třeba počítat s tím, že zesílení svazků prvního sledu může být uskutečněno podřízením části sil a prostředků ze zálohy armád, manévrem vojsky z druhých směrů a úseků nebo i zesílením armád prvního sledu frontovými zálohami.

Při vedení obranné operace za použití pouze konvenčních zbraní budou svazy a svazky schopny manévrovat vojsky nejen z hloubky, ale i na úkor oslabení směrů a úseků, kde nepřítel nepovede aktivní útočnou činnost. Vyplývá to z toho, že za použití pouze konvenčních zbraní nebude moci útočit silnými údernými uskupeními na všech přístupných směrech v pásmu každé armády a tím více v celém pásmu frontu.

Do doby, potřebné na uskutečnění manévru vojsky a prostředky, je nutné počítat čas na přijetí rozhodnutí, vydání úkolů, soustředění, vyvedení, přesun a rozvinutí vojsk v novém prostoru nebo na nové čáře a čas nutný na přípravu systému palby. Zkušenosti ze cvičení potvrzují, že celková **dobu k zaujetí obranného rájónu praporu** (v hranicích obranného úseku pluku) může trvat **1,5 až 2 hodiny** při přemístění do připraveného obranného rájónu. K vykonání manévru plukem druhého sledu divize bude nutné analogicky počítat s časem **3 až 4 a 5 až 6 hodin**. Celková doba na přípravu a provedení manévru divizí z druhého sledu armády nebo ze zálohy frontu a na organizaci obrany v určeném pásmu může dosáhnout **od 5 až 6 hodin do 10 až 12 hodin**, přičemž limitující bude vzdálenost přesunu. Pro manévr dělostřeleckým útvarům na vzdálenost 80 až 100 km je zapotřebí počítat s dobou minimálně 5 až 6 hodin.

V soudobých podmínkách narůstá **úloha manévru údery letectva, raketového vojska, palbou dělostřelectva s dalekým dosahem i význam zátarasů**, vytvářených v průběhu obranné operace na hlavních směrech útoku nepřítel. Společně s těmito prostředky roste i důležitost takového vysoce manévrového a efektivního prostředku, jakým jsou bojové vrtulníky, které mohou účinně zasáhnout proti pronikajícím uskupením nepřítel, ničit jeho tanky, dělostřelectvo, výsadky. Rychlému manévru bude vhodně napomáhat i využití dopravních vrtulníků k přesunům vojsk, prostředků ženijních zátarasů i materiálu všeho druhu. Široké použití bojových i dopravních vrtulníků vytváří možnost doplňovat manévr a úder tankovými a motostřeleckými svazky, útvary a jednotkami manévrem a úderem ze vzduchu.

Důležitý bude i manévr silami i **prostředky PVO** armád a frontu s cílem obnovení narušeného systému PVO, nebo zesílení protivzdušné obrany vojsk prvního sledu, bránících se na nejdůležitějších směrech nebo vojsk, která se přesunují a rozvíjejí k vedení protiúderů.

Velitel frontu a velitelé armád již v období bojů o udržení prvních postavení hlavního pásma obrany stanoví směry hlavního i dalších úderů nepřítel a podle předpokladu vývoje bojové činnosti na každém z těchto směrů upřesňují zámysl na zničení útočících nepřátelských uskupení a v souladu s tím určují, které síly ze sestavy druhých sledů armád nebo ze zálohy frontu bude účelně rozvinout (podle vývoje situace) na připravených nebo předpokládaných výhodných čarách k odražení útoku a které síly vyčlenit k vedení armádních protiúderů.

Bojová činnost v **operační hloubce obrany** frontu se může často rozvíjet

současně na několika směrech a bude vedena zpravidla ve složité a rychle se měnící situaci. Nejsložitější může být za podmínek, kdy se nepříteli podařilo prolomit taktickou hloubku obrany značnými silami na několika směrech a současně vysadit v hloubce operační vzdušné výsadky. Nepřítel se bude snažit po prolomení taktické hloubky obrany zesilovat své úderý dalším zasazováním čerstvých operačních záloh, podporovaných hromadnými údery letectva a palbami dělostřelectva. Když se mu podaří vytvořit na směrech největšího úspěchu svého útoku značnou převahu v silách i prostředcích, budou jeho úderná uskupení postupovat do operační hloubky obrany, aby se spojila s vysazenými vzdušnými výsadky, a současně rozvíjet úspěch do stran.

Způsob vedení obranného sražení v těchto podmínkách, výběr forem ničení útočících uskupení nepřítele a jeho vzdušných výsadek bude záviset na operativně strategické situaci, která se vytvořila v pásmu frontu a na jeho křídlech. Přitom bude mít důležitý význam složení nepřítele, který pronikl, a jeho možnosti narůstání úsilí a možnosti frontu z hlediska palebného ničení útočnicka, situace a stav vlastních vojsk (prvního, druhého sledu, záloh, letectva, vojska PVO, raketového vojska a dělostřelectva).

V případě **průlomu nepřítele** značnými silami do hloubky obrany armád prvního sledu a má-li nepřítel další zálohy, bude hlavní úkol vojsk frontu spočívat v tom, aby aktivní a rozhodnou činností byl útok nepřítele zastaven nebo zpomalen, aby byl maximálně oslaben, izolována jeho uskupení, která pronikla do hloubky obrany od přisunovaných záloh, organizována obrana prvního armádního pásma obrany, zabráněno průlomu tohoto pásma a vytvořeny podmínky k uskutečnění frontového protiúderu. Pro splnění těchto úkolů bude nutné především na pronikající nepřátelské uskupení soustřeďovat palbu divizních a armádních dělostřeleckých skupin, vést úderý vojskového a frontového letectva a silami vojska PVO odrážet nepřátelské letectvo. Proti pronikajícím uskupením nepřítele je zapotřebí rovněž zasazovat protitankové zálohy a pohyblivé odřady zatarasovací.

Zásady bojové činnosti vojsk frontu o udržení armádních nebo frontových pásem obrany budou stejné jako při sražení o hlavní pásmo obrany. Útočící uskupení nepřítele je ničeno všemi silami a prostředky armád prvního sledu, raketovým vojskem a letectvem frontu na přístupech k těmto obranným čarám i v bojích o jejich postavení. Ničení útočícího nepřítele na přístupech k operačním obranným čarám je zahajováno údery raketového vojska a frontového letectva, soustředěnou a hromadnou palbou dělostřelectva, úderý vojskového letectva na hlavní nepřátelská uskupení pronikající k těmto obranným čarám. Způsob vedení úderů bude určovat velitel frontu nebo velitelé armád. Konkrétní objekty úderů mohou upřesňovat velitelé divizí. Příslušní velitelé určují rovněž způsob vyvedení vojsk z taktické hloubky obrany a přijímají opatření k zabránění nepříteli ovládnout úseky obrany na armádním nebo frontovém pásmu obrany bezprostředně za odcházejícími našimi vojsky.

Aby bylo dosaženo odolnosti obrany v taktické i operační hloubce, bude nutné se zabývat i úspěšným řešením takových úkolů, které jsou spojeny s ničením taktických, operačních výsadek i aeromobilních vojsk nepřítele.

Všechno úsilí při vedení obrany v operační hloubce musí však směřovat k tomu, aby byly vytvořeny podmínky k organizovanému a úspěšnému usu-

tečnění frontových protiúderů, které vyústí ve zničení nepřítele, jenž se vklíní do obrany, a současně vytvoří podmínky pro přechod do rozhodného útoku.

Odrážení útoku nepřítele i zásady bojové činnosti vojsk k udržení obranných čar je nutné považovat za rozhodující období vedení obranné operace. Touto problematikou chci přispět k ujasnění některých otázek, které by měli velitelé a štáby zvažovat při přijímání opatření k vedení obranné operace a rozhodnému ničení nepřítele.